

УДК 658

Григорій Химич

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна*

НАУКОВІ ПАРКИ - МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ВИРОБНИЦТВО

Згідно з міжнародними стандартами, інновація визначається як кінцевий результат інноваційної діяльності, що втілений у вигляді нового чи вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку, або вдосконаленого технологічного процесу, що застосовується у практичній діяльності, або в новому підході до соціальних послуг.

Інноваційний кластер – цілісна система вищих навчальних закладів, наукових організацій та спеціалізованих підприємств за напрямками виробництва готового інноваційного продукту, що включає в себе весь інноваційний ланцюжок від розвитку фундаментальної наукової ідеї до виробництва і дистрибуції готової продукції.

Інноваційний кластер формує строго орієнтовану систему поширення нових знань, технологій і інновацій.

Найбільш успішні інноваційні кластери формуються там, де здійснюється або очікується прорив в області техніки і технології виробництва з наступним виходом на нові ринки.

Основним принципом формування інноваційного кластера є вибір пріоритетних напрямків науково-технічного й технологічного розвитку економіки регіону з відповідним науковим інноваційним потенціалом, який у змозі виконувати рішення поставлених завдань.

У світі успішно працюють понад чотири тисячі технологічних, наукових парків і технополісів. Чверть таких інноваційних середовищ виникла протягом 1990—1999 років, половина — після 2000-го.

Серед пріоритетних напрямків діяльності:

АР та АТ технології	26 %
біотехнології	25 %
електроніка	19 %
сільське господарство	9 %
екологія	8 %
нові матеріали	6 %
хімія	5 %

Аналізуючи вищеприведене, можна констатувати, у якому напрямі розвиваються міжнародні ринки.

Україна взяла курс на інноваційний розвиток, що обумовлює посилення відповідальності регіонів за стан та розвиток інноваційного потенціалу і залучення його до вирішення регіональних соціально - економічних проблем. Але за останні 15 років галузева наука, яка була при відповідних міністерствах, відомствах та підприємствах, практично перестала існувати. Провідні

підприємства, котрі раніше підпорядковувалися міністерствам, частково (до 70%) втратили свій виробничий потенціал, а відповідно й науково-технічний (70 – 100)%. На теперішній час ситуація складається таким чином, що найвагоміші наукові та науково-технічні ресурси регіонів сконцентровані у вищих навчальних закладах.

У наукових підрозділах вищих навчальних закладах зосереджений основний науковий потенціал фундаментального та прикладного рівнів і багато наукових напрацювань за різними галузями народного господарства. Один із шляхів втілення цього наукового здобутку у реальну високотехнологічну продукцію – це створення наукових парків.

Наукові парки – форма інтеграції науки з промисловістю – відносяться до розряду територіальних науково-промислових комплексів, які на основі міжнародної інтеграції набули і міжнародного статусу.

У розвитку "наукових парків" чітко простежуються два етапи: 60-і роки, коли виникло більшість "наукових парків" на їх "батьківщині" - в США - і з'явилися зародкові їх форми в західноєвропейських країнах - Великобританії, Франції, ФРН. У 80-і роки, з початку яких стало формуватися "другого покоління" технопарків у США і Західній Європі, з'явилися технопарки і в країнах, де їх раніше не було (Японії та інших країнах Далекого Сходу), різноманіття "парків" поповнилося новими їх різновидами .

"Наукові парки" можна умовно звести до трьох моделей - американської (США, Великобританія), японської (Японія) та змішаною (Франція, ФРН).

Формування наукових парків України не мають чітко вираженої однієї із трьох моделей, а мають модифіковану структуру з залученням державноуправлінських структур та зарубіжних підприємств, які орієнтовані на напрями діяльності створеного наукового парку.

Основними функціями наукового парку є:

- створення нових видів інноваційного продукту, здійснення заходів щодо їх комерціалізації, організація та забезпечення виробництва наукоємної, конкурентоспроможної на внутрішніх і зовнішніх ринках;
- розвиток міжнародного і вітчизняного співробітництва у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності;
- сприяння залученню іноземних інвестицій.

На сьогоднішній час в Україні зареєстровано 16 технологічних парків (функціонує 8), 1 міжнародний Китайсько-Український технопарк та 4 наукові парки. Задекларовано про створення і підготовлені пакети документів та програми розвитку понад 10, таблиця, станом на 1 вересня 2012 року.

№ п/п	Назва наукового парку	Напрями діяльності	Примітки
1.	Науковий парк "Київська політехніка"	- системи енерго- та ресурсозбереження на основі відновлюваних і нетрадиційних джерел енергії; - системи життєзабезпечення великих міст	Засн. 2007р.

		та регіонів; - біотехнічні системи і технології; - системи спеціального та подвійного призначення	
2.	Науковий парк «Інноваційно – інвестиційний кластер Тернопілля»	- енергозбереження на основі відновлюваних і нетрадиційних джерел енергії; - інформаційні технології; - екологічний моніторинг - неруйнівні методи визначення старіння матеріалів та продовження терміну експлуатації	Засн. жовтень 2011р
3.	Науковий парк «Білоцерківський національний аграрний університет»	- ресурсо- та енергозберігаючі технології в с/г та агропромислових комплексах - новітні біотехнології, діагностика і методів лікування тварин, біобезпека. - фізико-хімічні, біохімічні та біофізичні системи контролю якості та безпеки тваринницької продукції. - виробництво, обладнання і технологічні процеси переробки та утилізації відходів агропром. виробництва та житлових комплексів. - екологічно чисті альтернативні джерела енергії і види палива	Подані документи до Мін. аграрної політики
4.	Науковий парк «Київський університет імені Тараса Шевченка»	- геохімія; - мікробіологія; - радіологічна хімія; - харчові технології - енергоефективність та енергозбереження, - екологія (розробка автоматичної системи моніторингу витрачання електроенергії, теплової енергії та води в ЖКГ, очищення питної води, налагодження виробництва вітчизняних теплових насосів)	Засн. червень 2011р
5.	Науковий парк «Ужгородський національний університет»	- відновлювані джерела енергії; - машинобудування та приладобудування як основа високотехнологічного оновлення всіх галузей виробництва; - нанотехнології, мікроелектроніка, інформаційні технології, телекомунікації; - удосконалення хімічних технологій, нові матеріали; - розвиток біотехнологій;	Прийнято рішення про створення

		<ul style="list-style-type: none"> - високотехнологічний розвиток сільського господарства і переробної промисловості; - охорона і оздоровлення людини та навколишнього середовища; - розвиток інноваційної культури суспільства. 	
6.	Науковий парк «Київський авіаційний інститут»		Відсутні дані
7.	Науковий парк «ФЕД»	<ul style="list-style-type: none"> - авіація, верстатобудування, інноваційна мехатроніка; - нові матеріали та нанотехнології; - інформаційно-комунікаційні технології; - біотехнології, біомедицина і фармація; - ядерні технології в енергетиці та охороні здоров'я; - енергозбереження та нові технології виробництва енергії; - приладобудування; - нові технології в агропромисловому комплексі. 	Засн. листопад 2011р.
8.	Науковий парк «АгроЕко - Київ»	<ul style="list-style-type: none"> - біоенергетика і органічне землеробство. - виробництво альтернативних біопалив на основі рослинної сировини. - виробництва альтернативної «зеленої енергетики» в галузі біоконверсії та термоконверсії біопалив. - замкнені виробничих циклів в агроєкосистемах. - утилізація осаду стічних вод і твердих відходів. - еколого-безпечні технології вирощування с/г культур і лікарської сировини. - агроєкологічна оцінка агроландшафтів і систем землекористування з використанням дистанційного зондування з космосу. - розвиток сільських територій. 	На стадії створення
9.	Науковий парк «Інноваційний розвиток Поділля»	<ul style="list-style-type: none"> - енергозбереження, - нові матеріали, - зміцнення матеріалів, - автоматизовані вимірювання, - вторинна переробка побутових та промислових відходів 	На стадії створення

10.	Науковий парк «Полісся»	- альтернативна енергетика - відновлювальні джерела енергії у сільській місцевості	Засн. 2011р.
11.	Науковий парк «Полтавський національний технічний університет»		На стадії створення

Такі структури дають можливість поступово відновлювати та нарощувати втрачені позиції таких перспективних наукоємких галузей, як енергозбереження та альтернативні джерела енергії, хімія, нанотехнології, інформаційні та телекомунікаційні системи, технології утилізації та вторинної переробки побутових та промислових відходів, екологія, охорона здоров'я та ін. Розвиток таких функціональних кластерів дасть можливість підтримувати та розвивати науковий та промисловий потенціал окремих регіонів та України в цілому на високому рейтинговому рівні світового масштабу, інвестиційній привабливості.

Успішне функціонування підприємств інноваційного напрямку та розвитку нових технологій передбачає створення сприятливих умов у сфері інноваційної діяльності та трансферу технологій, а саме:

- запровадження механізмів стимулювання інноваційної діяльності підприємств малого та середнього бізнесу (тимчасове звільнення від сплати податку на прибуток і землю, звільнення від сплати податку на додану вартість при реалізації науково-дослідних та конструкторсько-технологічних робіт);
- функціонування довгострокових державних програм;
- створення пільгових умов кредитування інноваційних проектів;
- зниження ставки відрахувань до соціальних фондів з фонду оплати праці працівників наукових парків, зайнятих створенням інноваційної продукції;
- розвиток внутрішнього ринку;
- розвиток експортного потенціалу регіонів.

У цьому розділі викладені тільки ключові позиції механізмів стимулювання та розвитку інноваційних процесів регіонів та країни. Практично всіх форумах, семінарах, конференціях по інноваційному розвитку озвучуються проблеми, з якими зіштовхуються суб'єкти інноваційної діяльності. Тільки спільне вирішення цих проблем дасть можливість швидкими темпами реалізовувати інноваційні проекти та розвивати високотехнологічну виробничу інфраструктуру регіонів.